

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Факультет дошкільної та спеціальної освіти

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
Марина ЛЕМЕЩУК
«28» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ В
ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ**

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітня програма Дошкільна освіта. Спеціальна освіта (логопедія)

Умань 2023–2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальність 012 Дошкільна освіта

Розробник: І. А. Малишевська, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

(доц. Марина ЛЕМЕЩУК)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету дошкільної та спеціальної освіти (доц. Ольга БУТЕНКО)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	
Курс	4	
Семестр	8	
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:	60	
Лекційні	30	
Семінарські / Практичні	30	
Лабораторні		
Самостійна робота	26	
Індивідуальні завдання	4	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі» є формування професійних компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

– здатність застосовувати сучасні педагогічні технології інклюзивного навчання з урахуванням категорії (типів) особливих освітніх потреб (труднощів), індивідуальних та вікових особливостей дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання;

– вміння здійснювати планування корекційно-педагогічного процесу та визначати умови його практичної реалізації в закладах дошкільної, загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням;

– здатність організовувати інклюзивне освітнє середовище в умовах реалізації Концепції НУШ;

– здатність постійно підвищувати власний професійний рівень, педагогічну майстерність, продумано й виважено будувати процес професійної співпраці в умовах інклюзивного навчання;

– здатність раціонально організовувати власну корекційно-педагогічну діяльність та самостійно контролювати її результативність;

– здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну, навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

2.2. Основними завданнями дисципліни «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі» є:

– сформувати усвідомлене розуміння основних положень інклюзивної освіти в Україні;

– розширення обізнаності з міжнародною та вітчизняною законодавчою базою у сфері інклюзивної освіти та основними і нормативно-правовими документами, що регламентують основні ролі, завдання та кваліфікаційні характеристики асистента вчителя;

– забезпечити ґрунтовне вивчення актуальних проблем теорії і практики інклюзивної освіти в Україні;

– формування знань і навичок організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання;

– виховати у майбутніх фахівців творчий підхід до розв’язання проблем навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища;

– сформуванню усвідомлення необхідності постійного підвищення рівня кваліфікації у галузі інклюзивної освіти.

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП.

Компетентності за ОП:

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ФК-10. Вміння складати індивідуальну програм у розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ФК-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ФК-21 Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

Програмні результати навчання за ОП:

ПРН -5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім’ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПРН -6. Встановлювати зв’язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН -19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПРН -23. Знання основних принципів професійного спілкування українською мовою,

ПРН -21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Асистент вчителя в системі інклюзивної освіти.

Тема 1. Інклюзивна освіта – інноваційна форма освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні.

«Нова» термінологія у сфері інклюзивної освіти. Уточнення понять «інклюзивна освіта», «інклюзивна школа» «інклюзивне навчання», «інклюзивне освітнє середовище», «інклюзивний освітній простір» «підтримка», «рівні підтримки» осіб з особливими освітніми потребами, «підтримка в освітньому процесі», «освітні труднощі», «ресурсна кімната», «категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів) та ін.. Науково-методичні підходи до розвитку інклюзивної освіти в Україні. Проблеми впровадження інклюзивного навчання в Україні.

Тема 2. Міжнародна законодавча база інклюзивної освіти.

Міжнародна політика щодо розвитку інклюзивної освіти. Документи ООН і ЮНЕСКО. Конвенція ООН про права дитини (1991 р.), Саламанкська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб із особливими потребами (1994 р.), «План дій Ради Європи щодо сприяння правам і повній участі людей з обмеженими можливостями в суспільстві: покращення якості життя людей з обмеженими можливостями в Європі в 2006–2015 роках». Рамковий документ ЮНІСЕФ, ВООЗ, Світового Банку та ЮНФПА «Концентрація ресурсів на дійовості програм здоров'я в школі» (FRESH). Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я дітей та підлітків.

Тема 3. Правове поле інклюзивної освіти в Україні.

Сучасне освітнє нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про загальну середню освіту», Постанова «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах», «Положення про інклюзивно-ресурсний центр», «Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти», «Положення про ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти», Національна

стратегія розвитку інклюзивної освіти на 2020-2030 роки та інші документи. Законодавчі документи, щодо регулювання діяльності асистента вчителя в Україні.

Тема 4. Міжнародний досвід діяльності асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання. (Зарубіжний досвід інклюзивної освіти)

Досвід європейських країн, Канади, США, країн пострадянського простору щодо введення додаткової посади асистента вчителя для забезпечення супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

Тема 5. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному закладі.

Діти з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної, загальної середньої освіти. Характеристика категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) у дітей. Загальні педагогічні поради педагогам щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Загальні педагогічні поради педагогам щодо роботи з дітьми в умовах інклюзивного навчання, які мають функціональні (сенсорні) освітні потреби (труднощі), що полягають в обмеженні життєдіяльності різного ступеня прояву зорової функції, слухової функції, мовленнєвої функції, опорно-рухової (кістково-м'язової) функції. Загальні педагогічні поради педагогам щодо роботи з дітьми в умовах інклюзивного навчання, які мають інтелектуальні освітні потреби (труднощі), що полягають в обмеженні функціонування різного ступеня прояву передумов інтелекту, власне інтелекту. Загальні педагогічні поради педагогам щодо роботи з дітьми в умовах інклюзивного навчання, які мають фізичні освітні потреби (труднощі), що полягають в обмеженні функціонування різного ступеня прояву органів та кінцівок дитячого організму. Загальні педагогічні поради педагогам щодо роботи з дітьми в умовах інклюзивного навчання, які мають соціоадаптаційні/соціокультурні (особистісні, середовищні труднощі), що полягають в наявності бар'єрів на шляху до формування навичок: пристосування до умов соціального середовища; організації адекватної системи відносин із соціальними об'єктами, прояву рольової пластичності поведінки, тощо.

Змістовий модуль 2. Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному класі.

Тема 6. Основні ролі та функції асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання.

Роль асистента вчителя у впровадженні інклюзивної освіти. Посадові обов'язки асистента вчителя інклюзивного класу. Основні професійні функції асистента вчителя інклюзивного класу. Педагогічна документація асистента вчителя інклюзивного класу.

Тема 7. Педагогічна діяльність асистента вчителя в інклюзивному навчальному закладі.

Асистент вчителя як функціональна одиниця команди індивідуального супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Основні принципи педагогічної діяльності асистента вчителя інклюзивного класу. Завдання асистента вчителя інклюзивного класу. Напрями педагогічної діяльності асистента вчителя інклюзивного класу. Професійне співробітництво з різнопрофільними фахівцями в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Тема 8. Організація освітнього процесу в інклюзивному класі.

Основні етапи організації професійної діяльності асистента вчителя інклюзивного класу. Індивідуалізація освітнього процесу. Взаємодія вчителя і асистента вчителя в інклюзивному класі, розмежування функцій.

Тема 9. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Складання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Структурні компоненти індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Розробка індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Тема 10. Зміст роботи асистента вчителя на уроках з різних предметів в умовах інклюзивного навчання.

Особливості засвоєння предметів мовного циклу дітьми з особливими

освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Особливості засвоєння предметів природничо-математичного циклів дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Адаптація програмного матеріалу масової загальноосвітньої школи до потреб дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання (на прикладі початкової школи).

Тема 11. Педагогічні технології інклюзивного навчання у змісті роботи асистента вчителя інклюзивного класу.

Педагогічні технології інклюзивного навчання. Досвід використання педагогічних технологій в умовах інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб.	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Асистент вчителя в системі інклюзивної освіти												
Тема 1. Інклюзивна освіта – інноваційна форма освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні	12	2	2			3						
Тема 2. Міжнародна законодавча база інклюзивної освіти	12	2	2			3						
Тема 3. Правове поле інклюзивної освіти в Україні	12	2	2			3						
Тема 4. Міжнародний досвід діяльності асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання	12	2	2			3						
Тема 5. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному закладі	12	2	2			3						
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10			15						
Змістовий модуль 2.												
Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному класі												
Тема 6. Основні ролі та функції асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання	12	2	2			5						

6. Теми практичних занять

№п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Інклюзивна освіта – інноваційна форма освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні.	2	
2.	Міжнародна законодавча база інклюзивної освіти.	2	
3.	Правове поле інклюзивної освіти в Україні.	2	
4.	Міжнародний досвід діяльності асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання.	2	
5.	Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчальному закладі.	2	
6.	Основні ролі та функції асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання.	2	
7.	Педагогічна діяльність асистента вчителя в інклюзивному навчальному закладі.	2	
8.	Організація освітнього процесу в інклюзивному класі.	4	
9.	Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами	4	
10.	Зміст роботи асистента вчителя на уроках з різних предметів в умовах інклюзивного навчання.	4	
11.	Педагогічні технології у змісті роботи асистента вчителя.	4	
	Всього:	30	

7. Самостійна робота

Самостійна робота визначається як форма навчання, в якій студент набуває необхідні знання, уміння й навички, навчається систематично працювати, мислити, формує свій стиль розумової діяльності. Основними завданнями організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі» є навчити здобувачів вищої освіти свідомо працювати не тільки з навчальним матеріалом, а й з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувані уміння та навички постійно підвищувати рівень знань. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі» включає такі форми: опрацювання теоретичних онов прослуханого лекційного матеріалу;

вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання, у зв'язку з цим складання їх конспектів, планів, тез; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до виступу на семінарських заняттях з доповідями, звітами, повідомленнями, рефератами; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; виконання письмових контрольних або тестових завдань.

№п/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Сутність поняття «інклюзивний освітній простір».	4
2.	«Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб з особливими потребами» (1994 р.)	4
3.	Нормативно-правові документи, що регламентують роботу асистента вчителя.	4
4.	Міжнародний досвід діяльності асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання.	4
5.	Характеристика категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) у дітей.	4
6.	Роль асистента вчителя в організації інклюзивного навчання.	2
7.	Організація інклюзивного навчання асистентом вчителя (досвід роботи школи).	2
8-9	Професійне співробітництво з різнопрофільними фахівцями в умовах інклюзивного навчального закладу (досвід роботи).	2
10-11	Складання індивідуальної програми розвитку (досвід інклюзивних шкіл).	2
12-13	Розробка уроків в інклюзивних класах з участю асистента вчителя (досвід роботи).	2
14-15	Сучасні педагогічні технології інклюзивного навчання.	4
	Всього:	30

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання забезпечують якість підготовки здобувачів вищої освіти. Індивідуальні завдання є одним із видів самостійної роботи студентів і носять дослідницький характер. Метою індивідуальних завдань є дослідження теоретичних і практичних проблем з дисципліни «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі», уміння опанувати і застосовувати технології диференційованого викладання в інклюзивному освітньому середовищі. Науково-дослідна робота студентів з дисципліни «Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі» сприяє розвитку пошукової та дослідницької діяльності, формуванню умінь ефективного використання методів наукових досліджень на практиці. Дослідження пов'язані з виконанням індивідуальних завдань, що передбачають пошук педагогічного досвіду роботи асистента вчителя інклюзивного класу, методичного та практичного матеріалу для семінарських занять, педагогічної практики.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ)

1. Переваги інклюзивної освіти в Україні.
2. Порівняльний аналіз Конвенції ООН про права дитини та Конвенції ООН про права людей з інвалідністю.
3. Аналіз вітчизняного законодавства у галузі інклюзивної освіти з точки зору основних принципів Конвенції ООН про права людей з інвалідністю.
4. Медична та соціальна моделі розуміння інвалідності: основні відмінності та їх вплив на освітню політику та практику.
5. Поняття про додаткові освітні послуги: обсяг і періодичність надання додаткових спеціальних послуг дітям з особливими освітніми потребами.
6. Диференціація освітнього процесу як необхідна умова врахування індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами.
7. Роль асистента вчителя у здійсненні адаптації й модифікації інклюзивного навчання.
8. Вибір видів адаптації для забезпечення окремих потреб дітей з особливими освітніми потребами.
9. Характеристика методів диференційованого навчання в умовах інклюзивного навчання.
10. Процес оцінювання як збір даних про прогрес у навчанні дитини з особливими освітніми потребами.
11. Роль асистента вчителя у процесах оцінювання прогресу навчання дитини з особливими освітніми потребами.

12. Вимоги до проведення спостереження як методу оцінювання прогресу у навчанні дитини з особливими освітніми потребами.
13. Портфоліо як джерело інформації у процесах оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.
14. Переваги та недоліки способів збору даних при проведенні процесу оцінювання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання (записи випадків із практики, форми спостережень, відео, фотографії та малюнки дітей, портфоліо, інтерв'ю).
15. Участь асистента вчителя в основних етапах процесу оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами.
16. Роль батьків у здобутті освіти дитини з особливими освітніми потребами.
17. Модель взаємодії різнопрофільних фахівців в умовах інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.
18. Навчально-методичне забезпечення освіти дітей з особливими освітніми потребами.
19. Облікове портфоліо вчителя інклюзивного класу.
20. Диференційоване викладання в інклюзивному класі, де навчаються діти з різним рівнем здібностей.
21. Рівні підтримки в освітньому процесі в закладах загальної середньої освіти.
22. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.
23. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.
24. Шляхи співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.
25. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

9. Методи навчання

Робоча програма побудована за вимогами кредитно-модульної (трансферно-рейтингової) системи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології (проектна, інтерактивна, індивідуалізація та диференціація, проблемна тощо) та інформаційно-комунікаційні технології (мультимедійні, комп'ютерні, мережеві та дистанційні курси). В освітній процес впроваджено мультимедійні засоби (електронні підручники, словники, енциклопедії, відео- та аудіо матеріали, Інтернет-ресурси, мультимедійне обладнання). Ефективно використовується система дистанційного навчання «Moodle», яка є засобом отримання студентами

необхідної інформації, активізації пізнавальної активності, потужним комунікаційним та дистанційним засобом перевірки здобутих знань, умінь і навичок.

10. Методи контролю

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти використовуються такі методи контролю: усне опитування, поточне оцінювання, короткочасні письмові самостійні роботи, підсумкові контрольні роботи за кожен модуль, підсумковий письмовий або електронний тест, оцінювання активності під час семінарських занять, оцінювання ІНДЗ, самостійних робіт.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Сума балів за національною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності
90–100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	Високий (творчий)
82–89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	Достатній (конструктивно-варіативний)
75–81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.	
69–74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	Середній (репродуктивний)
60–68	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за низький,	

			значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів об'єктів.	

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						ІНДЗ	Під-сумк. контр	Сума (max)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8-9	T10-11	T12-13	T14-15			
5	5	5	5	5	5	5	5/5	5/5	5/5	5/5	15	10	100

13. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна

1. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: науково-методичний посібник. Київ: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
2. Малишевська І. А. Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 150 с.
3. Малишевська І. А. Теоретико-методичні основи підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2018. 386 с.
4. Малишевська І. А., Хрипун Д. М. [та ін.]. Соціально-гуманістична функція інклюзивної освіти. Теоретико-методологічні засади розвитку спеціальної та інклюзивної освіти : колективна монографія. Т. 2 ; за заг. ред. М. А. Лемещук. Умань: Візаві, 2020. 288 с.
5. Малишевська І. А., Черніченко [та ін.]. Зарубіжний досвід підготовки педагогічних фахівців до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Теоретико-методологічні засади розвитку спеціальної та інклюзивної освіти : колективна монографія. Т. 3. за заг. ред. І. А. Малишевської. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2023. 257 с.
6. Малишевська І. А. Професійна діяльність різнопрофільних фахівців в умовах інклюзивного освітнього середовища. Умань: ВПЦ «Візаві», 2021. 156 с.

Допоміжна

7. Єфімова С. М. Як зробити школу інклюзивною? Досвід проектної діяльності: методичний посібник. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012. 152 с.
8. Байда Л., Красюкова-Еннс О. [та ін.]. Інвалідність та суспільство / під заг. ред. Л. Байди, О. расюкової-Еннс. Київ: Видавничо поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 188 с.
9. Патрикєєва О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад / під заг. ред. В. І. Шинкаренко. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 110 с.
10. Патрикєєва О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад / під заг. ред. В. І. Шинкаренко. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2013. 96 с.
11. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі. Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 197 с.
12. Колупаєва А. А., Коваль Л. В. [та ін.]. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням. Київ: Видавнича група «АТОПОЛ», 2019. 132 с.
13. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
14. Мартинчук О. В. Основи корекційної педагогіки. 2-е вид. Київ: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. 288 с.
15. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 168 с.
16. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі. – К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
17. Чернобой Е., Красюкова-Еннс О. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта. Київ: Паливода А. В., 2012. 32 с.

Нормативно-правові документи

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872 «Про впровадження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».

2. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/9–694 від 28.09.2012 р. «Щодо введення посади вихователя (асистента вчителя) у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзивним навчанням».
3. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/9–675 від 25.09.2012 р. «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя».
4. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9–539 від 8.08.2013 р. «Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітям з особливими освітніми потребами».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 року № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».
7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.05.2018 № 981 «Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків».
8. Наказ Міністерства освіти і науки від 06.10.2010 № 930 «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 479 «Про внесення змін у додаток 2 до Постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 року № 1298» (оплата праці асистента вчителя).
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 88 «Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2018 році».
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2018 р. № 22 «Про підвищення оплати праці педагогічних працівників».
12. Розпорядження КМУ від 9 серпня 2017 р. № 526-р «Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу».
13. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» (від 21 липня 2021 р. № 765).
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15 вересня 2021 р. № 957).
16. Наказ МОН від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні».
17. Лист Міністерства Освіти і Науки України від 06.09.2022 № 1/10258-22 «Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році».